

วารสารอิเล็กทรอนิกส์
ทางการศึกษา

OJED, Vol. 16, No. 2, 2021. Article ID: OJED-16-02-017
Article Info: Received 7 July, 2021; Revised 18 August, 2021; Accepted 2 August, 2021

OJED
An Online Journal
of Education
www.tci-thaijo.org/index.php/OJED

**บทบาทครูอนุบาลในการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนรวม ในโรงเรียนสาธิต
สังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ในกรุงเทพมหานคร**
**Preschool Teacher Roles in Organizing Learning in Inclusive Classrooms
in the Demonstration School under the Ministry of
Higher Education, Science, Research and Innovation in Bangkok**
มณฑิรา พลพีชน์¹ และ ศศิลักษณ์ ขยันกิจ^{2*}
Monthira Polphuech¹ and Sasilak Khayankij^{2*}

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทของครูอนุบาลในการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนรวมในด้านการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน และการจัดการเรียนการสอนที่ตอบสนองต่อความแตกต่าง ประชากร คือ ครูประจำชั้นและครูผู้ช่วยประจำชั้นอนุบาลปีที่ 1 ถึง 3 ในห้องเรียนรวมของโรงเรียนสาธิตในสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 53 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า ครูอนุบาลมีบทบาทในการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนรวมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.14$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ครูอนุบาลปฏิบัติอยู่ในระดับมากทั้ง 2 ด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติสูงสุด คือ การสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน ($\mu = 4.39$) โดยการปฏิบัติต่อพฤติกรรมของเด็กที่มีผลต่ออารมณ์และพฤติกรรม ($\mu = 4.65$) เป็นรายการที่มีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติสูงสุด ส่วนการจัดการเรียนการสอนตอบสนองความแตกต่าง ($\mu = 3.88$) รายการที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติสูงสุด คือ กิจกรรมให้ความสำคัญกับสิ่งที่เด็กทำได้ ($\mu = 4.49$)

คำสำคัญ : บทบาทครูอนุบาล, การจัดการเรียนรู้, ห้องเรียนรวม

¹นิสิตมหาบัณฑิตสาขาวิชาการศึกษาระดับปฐมวัย ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Graduate Student of Early Childhood Education Division, Department of Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Chulalongkorn University, E-mail: monthira.pp2435@gmail.com

²อาจารย์ประจำสาขาวิชาการศึกษาระดับปฐมวัย ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Lecturer of Early Childhood Education Division, Department of Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Chulalongkorn University, E-mail: sasilak.k@chula.ac.th

* Corresponding author

Abstract

The purpose of this research was to study preschool teacher roles in organizing learning in inclusive classrooms in two aspects: creating classroom atmosphere and differentiating instruction. The population comprised 53 teachers of preschoolers in kindergarten levels 1-3 who teach an inclusive classroom in the demonstration school under the Ministry of Higher Education, Science, Research and Innovation in Bangkok. The research tool was a questionnaire. The data was analyzed by percentage, means and standard deviation. The research results found that the teachers' role of organizing learning in inclusive classrooms was at a high level ($\mu = 4.14$). Considering each aspect, both were at the high level. The highest mean score was creating classroom atmosphere ($\mu = 4.39$). Regarding each area, the highest mean score was addressing children's behaviors that may have emotional and habitual effects ($\mu = 4.65$), and in the aspect of differentiating instruction ($\mu = 3.88$). Regarding each area, the highest mean score was the activities that emphasize children's capabilities ($\mu = 4.49$).

Keyword: preschool teacher roles, organizing learning, inclusive classroom

บทนำ

ในปัจจุบันทั่วโลกได้ดำเนินการจัดการศึกษาแบบใหม่ภายใต้การส่งเสริมขององค์การยูเนสโกที่เรียกว่า การศึกษาแบบเรียนรวม ซึ่งเป็นการจัดการศึกษาที่มีการบูรณาการกลุ่มคนที่ด้อยโอกาสทางการศึกษา ทุกประเภทไม่ว่าจะเป็นเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาส เด็กยากจน ให้ได้รับการศึกษาเฉกเช่นเดียวกับเด็กปกติทั่วไปในโรงเรียนปกติเพื่อพัฒนาเด็กเหล่านั้นให้ถึงขีดสุดของศักยภาพ และได้รับการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ ตามที่เด็กเหล่านี้มีสิทธิอันชอบธรรมที่จะได้รับตามหลักสิทธิมนุษยชนและตามข้อตกลงของนานาชาติกับ ยูเนสโก ผลจากการศึกษาวิจัยของยูเนสโก พบว่า การศึกษาแบบเรียนรวมสามารถตอบสนองต่อการเข้าถึงและ ให้โอกาสเด็กทุกคนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างแท้จริง ดังนั้น หน่วยงานทางการศึกษา ครู อาจารย์ ผู้ปกครอง หรือผู้ที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ต้องเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาการศึกษาเพื่อให้เกิดคุณภาพอย่างแท้จริง (ยูเนสโก, 2550)

การจัดการศึกษาแบบเรียนรวม (inclusive education) เป็นการจัดการศึกษาภายใต้ปรัชญาที่เห็นว่า ผู้เรียนทุกคนมีค่าเท่าเทียมกัน ได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียม เด็กทุกคนสามารถเรียนรวมกันได้ โดยโรงเรียน ไม่แบ่งแยกว่าเด็กคนใดปกติหรือพิการ มีการจัดเตรียมครู สิ่งแวดล้อม สื่อ และสิ่งอำนวยความสะดวกแก่เด็ก ที่มีความต้องการพิเศษอย่างทั่วถึง ให้เด็กทุกคนได้เรียนอยู่ในห้องเรียนปกติ ทำกิจกรรมร่วมกับเด็กปกติ ครูผู้สอนทำการสอนเด็กทุกคนในชั้นเรียนรวม โดยสอนและมอบหมายงานให้เด็กตามศักยภาพที่เด็กมีอยู่ ตลอดจนสร้างแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program: IEP) เพื่อช่วยให้ เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้มีโอกาสเรียนรู้และสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเอง (ผดุง อารยะวิญญู, 2542)

บทบาทครูในการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนรวม เน้นการเรียนการสอนที่สนองความแตกต่างระหว่างบุคคล ซึ่งเป็นกระบวนการสำคัญในการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติ กระบวนการจัดการเรียนการสอนต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการทางสมอง เน้นให้ความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม ครูต้องพยายามคัดสรรกระบวนการเรียนรู้และออกแบบกิจกรรมให้สอดคล้องกับศักยภาพและบริบทของเด็ก การใช้สื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย การออกแบบ และการวัดประเมินผลเพื่อพัฒนาเด็กให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ และนำไปสู่การพัฒนาสมรรถนะสำคัญของเด็กและคุณลักษณะพึงประสงค์ ครูจึงต้องคำนึงถึงประเด็นต่าง ๆ ในการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน (ศิริวรรณ วนิชวัฒนวรชัย, 2559) ซึ่งสอดคล้องกับ Spratt and Florian (2015) ที่ได้เสนอวิธีการปฏิบัติตนของครูในการจัดการเรียนรวม คือ ครูควรสร้างสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้พร้อมโอกาสที่เพียงพอสำหรับทุกคนและสร้างชุมชนการเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วมในชั้นเรียน ครูควรเลือกกิจกรรมที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลและคล่องตามความสามารถของเด็ก นอกจากนี้ ครูควรมีปฏิสัมพันธ์ที่ตีร่วมนกันกับเด็กโดยใช้ภาษาที่แสดงถึงการให้ความเคารพเด็ก และครูต้องมีความเชื่อว่าเด็กทุกคนมีความสามารถที่จะพัฒนาได้

โรงเรียนสาธิตในกำกับของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เป็นโรงเรียนที่จัดตั้งขึ้นเพื่อให้เป็นสถานฝึกปฏิบัติการทางการศึกษาและเป็นสถานที่ฝึกการปฏิบัติงานของนิสิตนักศึกษาที่จะประกอบวิชาชีพครูในอนาคต หรือเพื่อใช้เป็นสถานที่ศึกษาวิจัยงานต่าง ๆ ทั้งนี้ โรงเรียนสาธิตได้มีการจัดการเรียนการสอนแบบห้องเรียนรวมสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ อาทิ เด็กที่มีพัฒนาการล่าช้า มีปัญหาการเรียนรู้ บกพร่องทางสติปัญญา บกพร่องทางการเรียนรู้เฉพาะด้าน สมาธิสั้น หรือออทิสติก เป็นต้น โดยให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน และพัฒนาให้สามารถเรียนรู้และปรับตัวได้ในสังคม ด้วยรูปแบบวิธีการและอัตราการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับนักเรียนตามความสามารถ บุคลิกภาพ และความสนใจเป็นรายบุคคลควบคู่กับการส่งเสริมความสามารถตามความถนัดและความสนใจ ให้ได้รับการพัฒนาการเรียนรู้ทั้งด้านวิชาการและสังคมอย่างเต็มศักยภาพ จัดให้ได้เรียนรวมในชั้นเรียนปกติ เน้นความร่วมมือระหว่าง บ้าน โรงเรียน และหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนานักเรียนให้สามารถช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวัน ปรับตัวอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข และเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพ

ข้อมูลจากการศึกษาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาบทบาทครูในการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนรวมในโรงเรียนสาธิตสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ในกรุงเทพมหานคร จำนวนทั้งสิ้น 6 โรงเรียน เนื่องจากผู้วิจัยได้เห็นถึงความสำคัญของบทบาทครูอนุบาลในการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนรวม เพื่อตอบสนองการเรียนรู้ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เพื่อให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาบทบาทของครูอนุบาลในการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนรวมใน 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน และด้านการจัดการเรียนการสอนที่ตอบสนองต่อความแตกต่าง

วิธีการวิจัย

1. การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น

ผู้วิจัยศึกษาบทบาทครูอนุบาลในการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนรวมจากแนวคิด เรื่องความเข้าใจการเรียนรู้ในห้องเรียนรวมของ Spratt and Florian (2015) และแนวคิดและวิธีการปฏิบัติในห้องเรียนรวมของ Sydney (2010) ซึ่งพบว่า บทบาทครูอนุบาลในการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนรวมมีองค์ประกอบ 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน และด้านการจัดการเรียนการสอนที่ตอบสนองต่อความแตกต่าง โดยผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ตาราง 1

กรอบแนวคิดการวิจัย

ประเด็นที่ศึกษา	ประเด็นหลัก
บทบาทครูอนุบาลในการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนรวม	1. การสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน 1.1 การเคารพในความแตกต่าง 1.2 การมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ 1.3 การจัดการชั้นเรียน 2. การจัดการเรียนการสอนที่ตอบสนองต่อความแตกต่าง 2.1 การจัดเนื้อหา 2.2 การจัดกระบวนการ 2.3 การรายงานผลการเรียนรู้

2. การกำหนดประชากร

ครูประจำชั้นและครูผู้ช่วยประจำชั้นอนุบาลปีที่ 1-ชั้นอนุบาลปีที่ 3 ในห้องเรียนรวมที่ประกอบด้วยเด็กปกติ เด็กที่มีความต้องการพิเศษ และเด็กที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยงที่กำลังศึกษาในภาคการศึกษาปลาย ปีการศึกษา 2562 ในโรงเรียนสาธิตสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 53 คน (อ้างอิงจากข้อมูลจากการสอบถามทางโทรศัพท์)

3. การสร้างและตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 กำหนดลักษณะและโครงสร้างของเครื่องมือ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามครูเรื่อง บทบาทครูอนุบาลในการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนรวม แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบของครู มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา โรงเรียนที่ปฏิบัติงาน และประสบการณ์ในการประกอบวิชาชีพครู จำนวน 12 ข้อ

ตอนที่ 2 บทบาทครูอนุบาลในการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนรวม มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ ประกอบด้วย 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน และด้านการจัดการเรียนการสอนที่ตอบสนองต่อความแตกต่าง จำนวน 36 ข้อ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับบทบาทครูอนุบาลในการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนรวมที่มีลักษณะเป็นปลายเปิด จำนวน 1 ข้อ

3.2 ผู้วิจัยนำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์เพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้อง จากนั้นทดสอบความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน ได้ค่าความตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.87 ซึ่งเป็นค่าที่ยอมรับได้ และหาค่าความเชื่อมั่น โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ที่ค่าระดับความเชื่อมั่นของแบบสอบถามได้เท่ากับ 0.87 แสดงว่า แบบสอบถามมีคุณภาพ

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยส่งแบบสอบถามผ่านรูปแบบออนไลน์ มีอัตราการตอบกลับมาอย่างสมบูรณ์ จำนวน 51 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 96.2

4. การวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล

เมื่อรวบรวมแบบสอบถามเรื่อง บทบาทครูอนุบาลในการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนรวมที่ได้รับแล้ว ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ และนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

ตอนที่ 2 บทบาทครูอนุบาลในการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนรวมวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเพื่อแปลผลบทบาทครูอนุบาลในการส่งเสริมการเรียนรู้ในห้องเรียนรวม และนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง แปลผลตามเกณฑ์ ดังนี้

ค่าเฉลี่ยคะแนน 4.51–5.00	หมายถึง	ครูมีการปฏิบัติมากที่สุด
ค่าเฉลี่ยคะแนน 3.51–4.50	หมายถึง	ครูมีการปฏิบัติมาก
ค่าเฉลี่ยคะแนน 2.51–3.50	หมายถึง	ครูมีการปฏิบัติปานกลาง
ค่าเฉลี่ยคะแนน 1.51–2.50	หมายถึง	ครูมีการปฏิบัติน้อย
ค่าเฉลี่ยคะแนน 1.00–1.50	หมายถึง	ครูมีการปฏิบัติน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับบทบาทครูอนุบาลในการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนรวม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการจัดหมวดหมู่และนับจำนวนคำตอบ

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งออกเป็น 3 ประเด็น ได้แก่ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม บทบาทครูอนุบาลในการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนรวม และข้อเสนอแนะเพิ่มเติมสรุปได้ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ครูอนุบาลส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 94.1 มีอายุต่ำกว่า 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 43.1 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 58.8 จบการศึกษาจากคณะครุศาสตร์และศึกษาศาสตร์เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 49 โดยจบสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 72.5 ครูส่วนใหญ่สอนในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 คิดเป็นร้อยละ 52.9 ซึ่งมีประสบการณ์สอนส่วนใหญ่ 3-5 ปี คิดเป็นร้อยละ 33.3

ผลจากแบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนรวม พบว่า ในห้องเรียนส่วนใหญ่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 54.9 และมีเด็กที่มีความเสี่ยงในห้องเรียนจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 49 โดยครูอนุบาลส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการจัดการเรียนรู้แบบเรียนรวม คิดเป็นร้อยละ 94.1 ซึ่งส่วนใหญ่ได้เรียนในรายวิชาที่เกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในระดับชั้นปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 86.3 และเคยเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ คิดเป็นร้อยละ 62.7

จากการสอบถามความคิดเห็นของครูอนุบาลถึงระดับความรู้เกี่ยวกับบทบาทในการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนรวม พบว่า ครูส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าตนมีความรู้ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 47.1 รวมทั้งยังมีระดับความสามารถในการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนรวมระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 56.9

2. บทบาทครูอนุบาลในการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนรวม

ผลการวิเคราะห์บทบาทครูอนุบาลในการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนรวม พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติของครูอนุบาลในการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนรวมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.14$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

2.1 ด้านการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน ($\mu = 4.39$) โดยรวมครูมีค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยประเด็นย่อย 2 ด้านคือ การมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ($\mu = 4.55$) และการจัดการชั้นเรียน ($\mu = 4.59$) มีค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด และด้านการเคารพในความแตกต่าง ($\mu = 4.04$) มีค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามประเด็นย่อย พบว่า

2.1.1 การเคารพในความแตกต่าง ข้อมูลจากแบบสอบถาม พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติของครูโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.04$) โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนสูงสุด คือ การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีร่วมกันระหว่างครูและเด็ก ($\mu = 4.60$) รองลงมา คือ การใช้ภาษาที่แสดงออกถึงการให้คุณค่าและให้เกียรติเด็ก ($\mu = 4.28$) และการเชื่อว่าเด็กทุกคนมีความสามารถที่ก้าวหน้าและพัฒนาได้ ($\mu = 3.23$) ตามลำดับ

2.1.2 การมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ข้อมูลจากแบบสอบถาม พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติของครูโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.55$) โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนสูงสุด คือ การสร้าง

โอกาสทางการเรียนรู้เพื่อให้เด็กได้มีส่วนร่วม ($\mu = 4.63$) รองลงมา คือ การจัดเตรียมสื่อวัสดุอุปกรณ์ที่หลากหลายให้ชั้นเรียนสอดคล้องกับความต้องการจำเป็น ($\mu = 4.59$) และการจัดสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้อย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน ($\mu = 4.42$) ตามลำดับ

2.1.3 การจัดการชั้นเรียน ข้อมูลจากแบบสอบถาม พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติของครูโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.59$) โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนสูงสุด คือ การปฏิบัติต่อพฤติกรรมของเด็กที่มีผลต่ออารมณ์และพฤติกรรม ($\mu = 4.65$) รองลงมา คือ การจัดห้องเรียนให้มีความปลอดภัย ($\mu = 4.57$) และการควบคุมพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียน ($\mu = 4.55$) ตามลำดับ

2.2 ด้านการจัดการเรียนการสอนที่ตอบสนองต่อความแตกต่าง ($\mu = 3.88$) โดยรวมครูมีค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาประเด็นย่อย พบว่า ประเด็นย่อย ทั้ง 3 ด้านมีค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยด้านการจัดกระบวนการมีค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติสูงที่สุด ($\mu = 4.37$) รองลงมาคือ การรายงานผลการเรียนรู้ ($\mu = 3.65$) และการจัดเนื้อหา ($\mu = 3.61$) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาตามประเด็นย่อย พบว่า

2.2.1 การจัดเนื้อหา ข้อมูลจากแบบสอบถาม พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติของครูโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.61$) โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนสูงสุด คือ สอดคล้องกับความสนใจและภูมิหลังของเด็ก ($\mu = 4.08$) รองลงมา คือ ความต่อเนื่องของบทเรียนสำหรับเด็กที่ขาดเรียน ($\mu = 3.77$) และงานมีความท้าทายสำหรับทุกคนและสอดคล้องกับแผนการเรียนรู้ที่แตกต่าง ($\mu = 2.99$) ตามลำดับ

2.2.2 การจัดกระบวนการ ข้อมูลจากแบบสอบถาม พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติของครูโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.37$) โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนสูงสุด คือ กิจกรรมให้ความสำคัญกับสิ่งที่เด็กทำได้ ($\mu = 4.49$) รองลงมา คือ กิจกรรมกลุ่ม คละกลุ่ม หรือเดี่ยวตอบสนองความต้องการของทุกคน ($\mu = 4.38$) และกิจกรรมตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล ($\mu = 4.25$) ตามลำดับ

2.2.3 การรายงานผลการเรียนรู้ ข้อมูลจากแบบสอบถาม พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติของครูโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.65$) โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนสูงสุด คือ มีการประเมินระหว่างเรียนเพื่อติดตามความก้าวหน้าทางการเรียนรู้ของเด็ก ($\mu = 4.45$) รองลงมา คือ จัดทำแบบทดสอบเฉพาะสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ($\mu = 3.38$) และจัดทำรูปแบบการประเมินที่หลากหลายสอดคล้องกับแบบการเรียนรู้ที่แตกต่าง ($\mu = 3.13$) ตามลำดับ

3. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับบทบาทครูอนุบาลในการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนรวม

ตาราง 2

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับบทบาทครูอนุบาลในการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนรวม

ข้อเสนอแนะหรือความคิดเห็นเพิ่มเติม	จำนวน (คน)
ครูควรมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้แบบเรียนรวม	17
ควรมีการประเมินเฉพาะสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ	2

ตาราง 2 (ต่อ)

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับบทบาทครูอนุบาลในการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนรวม

ข้อเสนอแนะหรือความคิดเห็นเพิ่มเติม	จำนวน (คน)
การจัดการเรียนรู้แบบเรียนรวมควรมีครูในชั้นเรียนมากกว่า 1 คน	2
โรงเรียนควรมีการจัดการอบรมเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบเรียนรวมให้แก่ครูผู้สอน	10
ครูควรมีการประสานงานกับผู้ปกครอง มีการจัดทำแฟ้มสะสมผลงาน และมีการประสานงานกับหน่วยงานในโรงเรียน เพื่อติดตามพัฒนาการของเด็กอย่างเป็นระยะ	1
เด็กที่มีความต้องการพิเศษควรได้รับการศึกษาจากผู้ที่ชำนาญ เพื่อการพัฒนาที่ตรงกับความต้องการของเด็ก	3
ห้องเรียนรวมควรมีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในจำนวนที่เหมาะสม เพื่อการดูแลอย่างทั่วถึง	2

อภิปรายผล

ผลการวิจัยเรื่อง บทบาทครูอนุบาลในการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนรวม ในโรงเรียนสาธิตสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ในกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยมีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปราย ดังนี้

1. ด้านการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ครูมีค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติด้านการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในประเด็นย่อย พบว่า ครูมีคะแนนการปฏิบัติด้านการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีร่วมกันระหว่างครูและเด็กอยู่ในระดับมากที่สุด เช่น มีการสื่อสารทางกายกับเด็ก หรือการสื่อสารกับเด็กด้วยน้ำเสียงที่อ่อนโยน สะท้อนให้เห็นว่าทักษะในการสร้างปฏิสัมพันธ์กับเด็กเป็นคุณสมบัติสำคัญของครูอนุบาลในการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนรวมให้เกิดประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ จริยาภรณ์ สกุลพราหมณ์ (2557) กล่าวว่า การเป็นครูปฐมวัยนอกจากต้องมีความรู้ความเข้าใจในพัฒนาการ ตลอดจนวิธีการหรือแนวทางในการพัฒนาเด็ก ความเป็นตัวตนของครู ซึ่งแสดงออกผ่านสัมพันธภาพระหว่างครูและเด็กมีผลต่อการเจริญเติบโตทางกายและจิตของเด็ก โดยสัมพันธภาพระหว่างครูและเด็กต้องแสดงออกถึงการยอมรับและการเข้าใจเด็กผ่านความคิด ความรู้สึกและวาจาท่าทางของครูความละเอียดอ่อน และมีสติรู้ตัว อันเป็นคุณสมบัติที่จำเป็นต้องสร้างให้เกิดขึ้นในครู จึงจะทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และส่งผลให้เด็กเกิดการเห็นคุณค่าในตนเอง และสอดคล้องกับ นฤมล เนียมหอม (2554) ที่กล่าวว่า คุณลักษณะที่ดีของครูปฐมวัยควรเป็นผู้ที่มีความสุภาพอ่อนโยน อ่อนน้อม เป็นมิตร มีความรักและความเมตตาต่อเด็กเคารพในตัวเด็ก รู้จักเด็กเป็นรายบุคคล มีความเข้าใจในพัฒนาการ และข้อมูลพื้นฐานของเด็ก มีทักษะในการดูแลเด็ก กระตือรือร้นที่จะทำงานกับเด็ก มีอารมณ์ที่มั่นคง มองโลกในแง่ดี ประณีประนอม รู้จักการแก้ปัญหา สามารถทำงานแบบร่วมมือ รวมทั้งสามารถไตร่ตรองและคิดวิเคราะห์เพื่อการพัฒนาเด็กอย่างต่อเนื่อง ส่งผลต่อการจัดกิจกรรมและการสร้างสัมพันธภาพที่ดีร่วมกับเด็ก ทำให้เด็กเห็นถึงคุณค่า

ของตนเองซึ่งนำไปสู่การยอมรับนับถือตนเองและผู้อื่น และ Perry (1997) ได้กล่าวว่า การสร้างสัมพันธภาพที่ดีต้องเริ่มจากการเปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมผ่านการเรียนรู้ที่มีความหมาย โดยมีครูเป็นผู้ดูแลในระยะเวลาที่เหมาะสม จะส่งผลให้เกิดความรู้สึกอบอุ่น ปลอดภัย และมั่นใจ อันจะนำไปสู่การเห็นคุณค่าในความสามารถของตนเองที่สามารถทำสิ่งต่าง ๆ ได้

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาในประเด็นย่อย พบว่า การควบคุมพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในชั้นเรียน การปฏิบัติต่อพฤติกรรมของเด็กที่มีผลต่ออารมณ์และพฤติกรรม และการจัดห้องเรียนให้มีความปลอดภัยเป็นรายการปฏิบัติในด้านการจัดการชั้นเรียน ซึ่งครูปฏิบัติในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่า การปฏิบัติในชั้นเรียนรวมอาศัยทักษะในด้านการจัดการชั้นเรียน เนื่องจากการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับเด็กมีความเชื่อมโยงกับการจัดการชั้นเรียน สอดคล้องกับ Den Brok et al. (2004) ที่กล่าวว่า สัมพันธภาพระหว่างผู้สอนและผู้เรียนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดองค์ประกอบหนึ่งที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการเรียนการสอน เพราะมีอิทธิพลโดยตรงต่อการจัดการชั้นเรียน และสอดคล้องกับ สุรางค์ โค้วตระกูล (2548) ที่กล่าวว่า การจัดการชั้นเรียนมีความสำคัญ ดังนี้ 1) การเรียนรู้จะเกิดขึ้นไม่ได้หรือเกิดได้น้อยถ้ามีสิ่งรบกวนในชั้นเรียนอยู่ตลอดเวลาด้วยปัญหาทางด้านพฤติกรรมของนักเรียน 2) นักเรียนที่อยู่ในชั้นเรียนที่ไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย สิ่งแวดล้อมในชั้นเรียนมีเสียงดังและสิ่งรบกวน หรือการจัดที่นั่งไม่เหมาะสม อาจเป็นสาเหตุให้เกิดปัญหาทางวินัย นำไปสู่การแสดงพฤติกรรมที่ก้าวร้าวหรือทำให้นักเรียนไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ ส่งผลให้นักเรียนไม่สามารถเรียนรู้ได้อย่างเต็มที่ 3) การกำหนดคุณลักษณะพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของนักเรียนไว้ล่วงหน้าจะมีประโยชน์อย่างยิ่งต่อการจัดการชั้นเรียน เพราะจะทำให้ให้นักเรียนมีแนวทางในการควบคุมพฤติกรรมของตนเอง โดยไม่แสดงอาการหรือพฤติกรรมที่จะเป็นการรบกวนการเรียนของผู้อื่น 4) ชั้นเรียนที่มีการจัดการกับพฤติกรรมของนักเรียนได้อย่างเหมาะสม จะทำให้ครูสามารถดำเนินการสอนได้อย่างเต็มที่โดยไม่เสียเวลากับการแก้ปัญหาพฤติกรรมของนักเรียน 5) การจัดการชั้นเรียนให้นักเรียนมีวินัยในการเรียนรู้และการอยู่ร่วมกันด้วยความเอื้ออาทร โดยคำนึงถึงกฎระเบียบของชั้นเรียนอย่างต่อเนื่อง นอกจากจะยังประโยชน์ต่อการเรียนรู้แล้ว ยังมีผลประโยชน์ในระยะยาว คือเป็นการปลูกฝังลักษณะนิสัยเพื่อการเป็นพลเมืองที่ดีในอนาคต

2. ด้านการจัดการเรียนการสอนที่ตอบสนองต่อความแตกต่าง

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ครูมีค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติด้านการจัดการเรียนการสอนตอบสนองความแตกต่างอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายการเรื่องการจัดกิจกรรมที่มีลักษณะแตกต่างกันสำหรับเด็กทุกคนตามความต้องการ พบว่า ครูมีค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย ประกอบกับข้อมูลทั่วไปของครูที่พบว่าครูบางส่วนไม่เคยได้เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ และครูส่วนมากมีความคิดเห็นว่าตนมีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนรวมในระดับปานกลาง ทำให้เห็นว่าครูส่วนมากยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนรวมที่เน้นการให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนการสอนที่ตอบสนองความสามารถที่แตกต่างกันของเด็ก ดังที่ Tomlinson and Imbeau (2010) ได้ให้ความหมายของการเรียนการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่าง

บุคคลว่า การเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องให้การศึกษาและดำเนินการอย่างรอบคอบ และตอบสนองความต้องการเฉพาะของผู้เรียน การเรียนการสอนที่เสริมสร้างความแตกต่างระหว่างบุคคล ช่วยให้เราสามารถมองเห็นการเรียนรู้จากความหลากหลายแง่หลายมุมมองของผู้เรียน สอดคล้องกับ อติยศ สรรคบุรานุรักษ์ และ ศศิณัฐ สรรคบุรานุรักษ์ (2558) ที่กล่าวว่า ผู้สอนต้องสามารถจัดการเรียน การสอนให้ตอบสนองความต้องการของผู้เรียน และทำความเข้าใจในความต้องการที่แตกต่างกันของผู้เรียน อันนำไปสู่การจัดการเรียนรู้เป็นรายบุคคล ตามความสามารถ ความสนใจ และความพร้อมของผู้เรียน สอดคล้องกับ Tomlinson (1999) ที่กล่าวว่า ผู้สอนควรพิจารณาวิธีการเรียนการสอนที่มีความหลากหลาย และมีความสอดคล้องกับผู้เรียน เพื่อตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยการจัดการเรียนการสอน ที่เสริมสร้างความแตกต่างระหว่างบุคคลนั้นต้องอาศัยวิธีการที่มีความหลากหลายซึ่งประกอบด้วยกลยุทธ์ วิธีการสอน รูปแบบและโครงสร้าง วิธีการในการจัดการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผล ซึ่งการเรียนการสอนที่ส่งเสริมความแตกต่างระหว่างบุคคลเป็นแนวความคิดแนวทางหนึ่งที่ดีที่สุดในการจัด การเรียนการสอน และการเรียนการสอนที่เสริมสร้างความแตกต่างระหว่างบุคคลมิใช่การจัดการเรียนการสอน เป็นรายบุคคลสำหรับคนใดคนหนึ่งหรือให้คำแนะนำสำหรับบางคน แต่เป็นการจัดกิจกรรมให้ตอบสนองต่อ ความต้องการของผู้เรียนทุกคนที่แตกต่างกัน โดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีความเท่าเทียมกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

โรงเรียนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรมีการจัดอบรมแก่ครูเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนรวม และควรมีการกำหนดจำนวนของเด็กที่มีความต้องการพิเศษในห้องเรียน รวมให้เหมาะสมกับจำนวนของครู เพื่อการดูแลอย่างทั่วถึงและสามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่าง มีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาบทบาทของครูอนุบาลในการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนรวมของโรงเรียนที่สังกัด หน่วยงานอื่น เช่น โรงเรียนอนุบาลในสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร โรงเรียนอนุบาลในสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือโรงเรียนอนุบาลในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากรุงเทพมหานคร เป็นต้น

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- จริยาภรณ์ สกุลพราหมณ์. (2557). การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตศึกษาและแนวคิดประสบการณ์ที่นำไปสู่ศักยภาพการเรียนรู้สูงสุดเพื่อพัฒนาความสามารถในการสร้างสัมพันธภาพระหว่างครูกับเด็กปฐมวัย [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นฤมล เนียมหอม. (2554). การตอบสนองต่อพฤติกรรมของเด็กอย่างเหมาะสม.
http://www.nareumon.com/index.php?option=com_content&task=view&id=13&Itemid=1
- ผดุง อารยะวิญญู. (2542). การศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ (พิมพ์ครั้งที่ 2). แวนแก้ว.
- ศิริวรรณ วณิชวัฒนารชัย. (2559). การจัดการเรียนรู้ที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล (Differentiated Instruction). วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 13(2), 65-75.
- สุรางค์ ไคว์ตระกูล. (2548). จิตวิทยาการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 6). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ยูเนสโก. (2550). คู่มือผู้สื่อข่าว เรื่องการศึกษาเพื่อเรียนรวม. องค์การยูเนสโก สำนักงานกรุงเทพฯ.
- อติยศ สรรคบุรานุรักษ์ และ ศศิณัฐ์ สรรคบุรานุรักษ์. (2558). การจัดการเรียนการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 12(2), 39-48.

ภาษาอังกฤษ

- Den Brok, P., Brekelmans, M., & Wubbe, T. (2004). Interpersonal teacher behavior and student outcome. *School Effectiveness and School Improvement*, 15(3-4). 407-422.
- Perry, R. (1997). *Teaching practice: A guide for early childhood student*. Biddles.
- Tomlinson, C. (1999). *The differentiated classroom: Responding to the needs of all learners* (2nd ed.). Association for Supervision and Curriculum Development.
- Tomlinson, C., & Imbeau, M. B. (2010). *Leading and managing a differentiated classroom*. Association for Supervision and Curriculum Development.
- Spratt, J., & Florian, L. (2015). Inclusive pedagogy: From learning to action. supporting each individual in the context of everybody. *Teaching and Teacher Education*, 49, 89-96.
<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0742051X15000566>
- Sydney, A. (2010). *A handbook for inclusion managers steering your school towards inclusion*. Routledge.